

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 céntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
SABATERIA-VELLA 2-1."

ANUNCIS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se'n donará compte en lo Setmanari

Any 2.^{on}

Dissapte 30 de Març de 1895

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

Núm. 52

SECCIÓ GENERAL

Lo Decret de Nova Planta

«Lo Decret de Nova Planta era una reforma que en uns termes ó altres exigia la marxa dels temps.» D'aquesta manera suau, y fins en lo fons laudatoria, judica 'l Sr. Llauder, lo gefe dels carlins de Catalunya, l'acte d'odi y de venjansa perpetrat per Felip V contra 'ls catalans: contra 'ls catalans que se li havian rebel·lat, per haver Felip V. faltat á son jurament y á la seva promesa de mantenir y observar los drets de la terra. «Malgrat una sanció tant esplicita de les llibertats catalanes—diuen los Srs. Pella y Colroeu en son estudi de les Corts catalanes—D. Felip no sapigué oblidar lo pernicios exemple de la Cort de França en la quina s' havia criat; lo net de Lluís XIV havia de seguir també lo camí d' aquell cessarisme pagá, quina tendencia essencial es la nivellació y que en lo gran cos del Estat no consent á cap membre que visca, sino sols átomos inerts que no s' pertenenen y viuen unicament de la vida que 'ls hi comunica 'l poder central, com ha dit ab gran exactitut un escriptor relligiós dels nostres dies, y axis fou que emportat per aquella influencia traspasá tot seguit les lites que un pacte solemne havia marcat á les seves relacions ab la nació catalana, expedi decretis prohibint la cobrança del drets de la Diputació, disposá allotjaments, tancá durant tres anys la universitat y les altres escoles de Barcelona, interposá son manament en varies eleccions pera cárrechs públichs y fins en los assumptos de pur ceremonial manifestá les seves inclinacions abolint lo privilegi dels concellers de cubriirse en sa presencia. Lo caliu apilonat ab tant imprudent conducta, més patent per les numerosos persecucions, segrestes y desterrors, serví á Inglaterra y á Holanda aliades pera encendre la guerra de Successió, apoyant les pretensions del archiduch d' Austria, al qui miraren los catalans com á mantenedor y fins restaurador de les llibertats patries.»

Pero ¿á qué 'ns entretenim en justificar la conducta dels nostres antepassats, si als royalistes catalans d' avuy los hi basta saber que aquells lluytaren contra Felip V y qu' aquest es un rebasavi de Carlos VII, pera condemnarlos? Aném al grá y concretemnos á exposar llaugerament que es lo que significava y quina fou la trascendencia del Decret de Nova Planta; aquest decret quasi inofensiu, segons la opinió del Sr. Llauder.

Diu lo Decret en son comensament: «Per decret de 9 d' octubre passat vaig esser servit de dir, qu' havent ab la assistencia divina y ab la justicia de ma causa pacificat enterament les meves armes lo Principat de Catalunya, corresponia á ma soberanía establir en éll govern y donar providencias pera que sos habitants viscan en pau, quietut y abundancia; pera quin fi, havent precedit madura deliberació y consulta de ministres de la meva major confiança, he resolt etc.»

«Se pot dir d' una manera més clara y més categórica que havent vensut als catalans per la forsa de les armes considerava á Catalunya com á pahis conquistat? Se pot dir més clar y d' una manera més categórica que com á conqueridor s' assumia sobre Catalunya tots los poders, la plenitut de la soberanía? Se pot dir més clar y d' una manera més categórica qu' anava á donarli una forma de govern segons sa soberana voluntat y prescindint per complert de les lleys propies de la terra y de la voluntat d' aquesta y tractantla com un pahis que no tingués, ni hagués tingut may govern y que per primera s' hagués d' organisar? Resulta patent que al obrar axis, s' apoyava esplicitament en lo dret de la forsa y regoexia que les lleys constitutives de Catalunya no li donaven facultat pera ferho. Y efectivament, es sabut que á Catalunya lo rey tot sol no tenia la facultat de dictar lleys, ni tant esquera la de alterarles ni modificarles sense lo concurs de les Corts de la terra.

Aném seguint. ¿Y qué es lo que resolgué Felip V?

«...que en lo referit Principat se formi un audiencia, en la quina presidesca lo Capítá general ó comandant general de les meves armes, de manera que 'ls despatxos, després de comensar en mon nom, seguescan en lo seu: lo quin Capítá general ó comandant ha de tenir vot solzament en les coses de govern, y axó essent present á la audiencia: debent en nominacions d' oficis y coses graves, lo Regent avisarlo un die avans de lo que se ha de tractar, ab paper firmat de la seva ma y de paraula ab l' escribá principal de la audiencia; y si 'l negoci exigís prompte deliberació, s' avisará ab mes anticipació.»

«La audiencia s' ha de juntar en les cases que avans estavan destinades á la Diputació....»

Veus aquí cambiat d' una plumada tot lo Govern polítich de Catalunya y suprimida la Generalitat ó Diputació, especie de comissió permanent de les Corts Catalanes, que á més de les grans facultats executives que tenia á son cárrech, omplia lo principal objecte de vetllar pera 'l compliment y conservació de les lleys de la terra. Lo rey, que d' una manera clara havia comensat per dir que s' assumia tota la autoritat, tots los poders, continúa destruint totes les representacions del poder que no eran emanació de la autoritat reyal, y encarrega la representació d' aquesta en les facultats de governar al Capítá general y á la Audiencia qu' organisa á son gust, sense cap intervenció del pahis en aquestes facultats; y en tant es axis que, després d' una porció d' articles destinats quasi exclusivament á tractar de la administració de justicia tant civil com criminal, se'n hi llegeix un que diu textualment: «Tots los demás oficis que hi havia avans en lo principat, temporals, perpetuus, y tots los comuns no expressats en aquest mon Reyal decret, quedan suprimits y extincts; y lo que 'ls hi estava encomanat, si fos pertanyent á justicia ó govern, correrá á cárrech d' aquí endevant de 'l Audiencia; y si fos pertanyent á rendes ó Hisenda ha de quedar á cárrech del Intendent ó de la persona ó persones que jo diputés pera axó.»

Anyadexis á lo dit, la creació de corregidors y batlles, los primers tots de nombrament del rey y 'ls segons de 'l Audiencia, y 'l establiment de regidors pera 'l govern polítich de les ciutats, viles, y pobles, y preguntém: ¿qué se han fet los drets y llibertats municipals? ¿quines facultats les hi quedan als pobles pera la administració de sos interessos?

Pero, encare no 'n tingué prou lo conqueridor de Catalunya. En altre article del Decret mana que en la Audiencia se sustanciïn totes les causes en llengua castellana, ab lo qual proscribex l' us de la llengua nostra en la administració de justicia; en altre disol los somatents, única forsa armada que tenia 'l pahis desde temps antiquíssims, y en altre, per fi, disposa que en sos regnes les dignitats y oficis se donguin indistinctament á sos vassalls segons son mérit y no per lo naixement en una ó altre provincia d' elles, disposició obertament contraria á les nostres Constitucions que manavan que tots los oficis de Catalunya los haguessen de tenir catalans.

¿Qué va dexar, Jonchs, Felip V á Catalunya de totes ses lleys polítiques, econòmiques y administratives? Res: lo Rey se assumí tot lo poder legislatiu y executiu y fins lo govern y administració municipal, exercintlo ó be per si, ó per representants seus nombrats per ell, sense la més mínima intervenció del pahis; y no content ab axó, nos ofengué rebaxant la nostre llengua, desarmantnos y omplint los oficis de Catalunya de tota classe de gent, menos de catalans.

¿Li sembla al Sr. Llauder si es inofensiu lo Decret de Nova planta? ¿Li sembla si podriam estar ben contents ab lo que 'ns va quedar? Los carlins poden contentarsen y fins no volguer res més; pero 'ls regionalistes, los catalanistes, ni podém, ni volém, contentarnos y ab lo regionalisme y ab lo catalanisme dels carlins, tal com l' enten y l' ha explicat lo senyor Llauder, no hi volém saber res: nos ho priva la nostre dignitat de catalans.

¿Qué Felip V encare podia pendrens més? Es veritat: no 'ns va imposar lo dret civil castellá ni francés, ni va manar que 'ns féssem juheus ó moros: pero vá posar lo llevat pera que d' altres poguessen ferho y, per la seva part, se va accontentar prenentnos tot lo nostre dret públich. ¡Oh, sí; los catalans li hem d' estar eternament agrahits!

J. B. Y S.

DOCUMENT IMPORTANT

La «Unió Catalanista», acaba de fer á mans del Excm. senyor Ministre de Gracia y Justicia, una exposició contra la implantació del Consell de familia á Catalunya, redactada per l' illustre patriici y eminent juriconsult don Francisco Romani y Puigdemolas, á qui fou encomenada la ponencia en aquest assumpto. Per la importancia d' aquest y per lo notable del document, creyém deber nostre l' insertarlo íntegro. Diu aixís:

«Excm. Senyor:

La «Unió Catalanista», associació ramificada per tota Catalunya á V. E. acudeix y ab la deguda consideració te la honra d' exposar:

Que, d' algun temps á aquesa part, afligeix al país catalá una perturbació jurídica, que no per ésser de carácter familiar, es menos afflictiva que altres d' índole colectiva. La imposició del Consell de familia per los Tribunals es l' origen y única causa d' aqueix malestar.

Nostre poble, amant de la seva ley y de las sevas bonas costums, te confiat á la autoritat paterna, per una série de sigles, lo cuydado de provehir á la tutela y curatela de sos fills, y aixó s' ha verificat sempre ab una senzillesa exemplar, com requereix l' afiansament dels patrimonis tant modestos com cuantiosos. Coneguda la bondat de nostras Institucions familiars, quan se tractá de resoldrer la formació del Códich Civil, interessarem á nostres homes de ley y á nostres representants en las Corts pera que las salvessin en tota la seva integritat, sense distingir si eran ó no forals, que aquesta locució nos era desconeguda, puig may ha sigut popular á Catalunya, sino que 'ns referim á totes nostras lleys y costums, constitutivas de nostre régimen juridich.

Lo poder legislatiu, sobreposantse á las fantasias uniformistas y mirant per lo be de totes y de cada una de las regions espanyolas, decretá, després d' escoltadas sas aspiracions, con lley concordada y pera nosaltres inviolable, la de 11 de Maig de 1888, en qual article quint se consagra la observancia íntegra de nostre régimen juridich en sa actualitat, lo que equival á dir en sa totalitat, menos en duas excepcions, que foren cuydadosament tassadas y son: Primera, l' títul preliminar del Códich, en quant estableixi 'ls efectos de las Lleys v dels Estatuts y las reglas generals pera la seva aplicació; y segona, las disposicions que s' dictin pera 'l desenrotlló de la Base 3.ª relativa á las formas de matrimoni.

La agitació dels ánims, iniciada al any 1880 ab lo projecte del ministre Bugallal, se calmá en vista de la seguretat d' aqueix article quint, y no s' hauria alterat, si al publicarse 'l Códich, en las Corts no s' hi hagués notat lo desví de dita ley de Bases. S' ostentá de nou la agitació tumultuosa en tots los ánims per veures lo país defraudat en sas justas aspiracions. Ho compregué aixís lo Parlament, y en sa sabiduria y en son patriotisme dictá la ley de 26 de Maig de 1889, per la que s' ordená al Govern que fes una edició rectificada del Códich Civil ab las esmenas y adicions que, á juhi de la Secció de lo Civil de la Comissió general de codificació, fossin necessarias ó convenientes, segons lo resultat de la discussió aguda en abdos Cossos Colegisladors.

La Secció desemenyá son comés declarant [terminantment que l' article 12 del Códich consagra la integritat del régimen] juridich foral en just acatament al precepte clar y terminant del article quint de la ley de 11 de Maig de 1888. No satisfeta ab la anterior declaració expressa, que importa poch que 'l régimen juridich sia escrit ó consuetudinari, no abonant lo dupte dels que creyan que sense estatuirlo la ley, no s' compendria 'l régimen consuetudinari, per la rahó diu: «com si aixó no fos part de dit régimen».

Ab tals satisfaccions, s' inaugura la aplicació del Códich Civil per tota Espanya y sense que en son comensament se notés lo desví que avuy pertorba nostra gent. Molt al contrari, las sentencias del Tribunal Suprem de Justicia, particularment la de primer d' Abrii de 1891, nos asseguren l' ús íntegro de nostre dret.

En mal hora aparagué una Circular del Fiscal del Tribunal Suprem de 28 d' Abril de 1893, que apoyada en rahanaments que aquesta Associació aprecia sofisticats, declará que 'l règimen de nostras tutelas y curatelas havia caducat en virtut del Códich, y que, per lo tant, recomanava á sos subordinats apliquessin á Catalunya 'l Consell de familia del Códich que aquest instituix sols pera las regions de dret castellá. Se funda 'l Fiscal en que la tutela existia á Catalunya en virtut de la ley d' Enjudiciament Civil y ab aixó tingué un grave erro, porque existia y existeix en virtut de la ley civil catalana, per més que s' esteriorisa per la ley adjectiva de procediments Y desde quán cedeix la substancia á la adjectivitat, lo principal á lo accessori?... Tampoch resulta comprovat per la ley de Bases que hagi de desapareixer per rahó del Códich, la materia de procediment tutelar pera tota Espanya, y encara que aixis fos, á Catalunya li bastaria 'l títol primer de las disposicions generals que regulan la Jurisdicció voluntaria.

Véigs, donchs, ab quina lleugeresa de rahanaments s' ha introduhit la perturbació en nostre país y 's barrina la ley qual observancia deuria 'l Fiscal respectar lo primer.

No obstant, lo Tribunal Suprem ab la seva sentència de 12 de Juny de 1894 feu bona la teoria del Fiscal; y per més que respectém la cosa judicada, protestém de la injusticia que se 'ns infereix forsant nostras familias á doblegarse á una base jurídica falsa y ocasionant plets y nulitats á desdir.

Perque no per sobreposarse la Magistratura á la Ley, aquesta ha de perdre la seva eficacia en la esfera de la generalitat, ja que 'l article quint del Códich preceptúa que la ley solzament se deroga per altres lleys posteriors, y cap posterior ha derogat ni 'l article 12 del Códich ni 'l quint de la Ley de Bases, del que reb lo 12 sa virtut y eficacia.

Si la precipitada ley senyala, entre las que no deuen aplicarse als paissos de règimen juridich especial, la 7.ª, que tracta de la tutela y del Consell de familia y si 'l Códich en just acatament de dita ley dedica á aquesta materia un títol diferent del exceptuat en 'l article 12 pera la seva aplicació comú, demostra necessariament la ilegalitat del Consell de familia aplicat á Catalunya.

D' aquí prové 'l gran conflicte de que mentres lo legislador ordena, y ordena be, que no s' alteri la integritat de nostre règimen juridich, los tribunals, sempre que 's solicita la seva intervenció en materia tutelar, la negan si las parts no 's someten al règimen del Consell de familia.

Aixó exigeix prompte y séria correcció. Desde ara y pera sempre protestém que volém la observancia de nostras lleys, y afegim que 'l règimen tutelar que 'ns regeix es altament beneficiós pera nostras familias, puig que, ab la major senzillés y confiança, s' adapta á tots los patrimonis y viu y 's compenetra ab nostras costums y necessitats, mentres que 'l Consell de Familia es anti-democrátich y per lo mateix odiós, impracticable pera la majoria de nostras gents que ni acerta, ni s' avé á redactar actes y celebrar juntas y perdre 'l temps ab 'l expedienteig. Si 'l Pare de familias comprén que 'l govern de sa casa y patrimoni tindrà de necessitar un Consell especial pera després de sos dias, lliure es de ferho, y ho fa en molts cassos en que la opulencia li consent.

Als més los hi basta la senzillés de medis, y en lo que 's desvetllan es en designar personas amigas y honradas pera 'l càrrech, nò necessitat de la ley altra cosa que las accions de protecció y de responsabilitat que estatuheixen y dels Tribunals la eficacia de la mateixa ley.

No per capritxo donchs, porfiém en pro de la conservació integra de nostras lleys, sino per rahons de justicia, d' equitat y de sistema; y si en aquest quelcom hagués de modificarse, lo decorós es que ho verifiqui 'l Poder legislatiu y no que ho realisin los Tribunals. Aquets innovant la ley matan, mentres que 'l Poder legislatiu vivificá totas las regions espanyolas ab la ley de 11 de Maig de 1888. Donchs á que 's restableixi son imperi perturbat instan los exponents y en sa virtut.

Suplican á V. E. 's digni disposar lo que son elevat criteri estimi més convenient pera lliurar á Catalunya de la imposició del Consell de Familia que aprecian exòtica é inmotivada en aquesta regió, mantenint pera ella en tota sa integritat y puresa 'l règimen tutelar catalá com ho reclama 'l just acatament que reclama 'l article sisé de la ley de Bases de 11 de Maig de 1888.

Barcelona, Mars de mil vuitcents noranta cinch.

Excm. senyor Ministre de Gracia y Justicia.»

La Exposició fou remesa al distingit diputat per Solsona don Joan Maluquer y Viladot qui prengué la cosa com á propia y feu á mans del senyor Maura la transcrita exposició, prestant aixis un senyalat servey á las aspiracions de la «Unió Catalanista.» Lo Ministre ha promés interessarse, y molt pot fer en aquesta cuestió, per poch que interposi sos coneixements y sa influencia á favor de tan justa petició.

(De La Renaixensa.)

SOBRE 'LS PADRONS DE CÉDULES

Entre les moltes reclamacions y questions produhides per la conducta abusiva de la Companyia Arrendataria de les cédules personals en aquesta provincia, hi havia la de si 'ls arcaletes venian obligats á exposar al públich los padrons formats per la Companyia, quan lo Delegat d' Hisenda 'ls hi manés, encare que aquestos padrons no estessin formats de conformitat á la Instrucció del impost, y en sa conseqüencia, encare que ab exactitud

no poguessen calificarse de padrons. Lo criteri de la Delegació d' Hisenda era que 'ls arcaletes havian d' exposarlos y en aquest sentit havia fallat les reclamacions dels arcaletes y Ajuntaments. Interposat recurs d' alsada per 'l arcalde Rupia, lo Tribunal gubernatiu d' Hisenda ha desestimá lo recurs per improcedent, fundantse en que la providencia apelada no prejutja cap qüestió de fondo puig sols mana la exposició al públich del padró y que aquest se retorni ab les reclamacions formulades pera negarli ó concedirli la aprobació necessaria pera que en son die produhexi efectes; pero al mateix temps, considerant que es evident que ab arreglo á lo estipulat en la clàusula décima del plech de condicions l' Arrendatari ve obligat á formar los padrons ab arreglo á lo disposat en los articles 26 y 27 de la Instrucció del impost y á lo previngut en lo número 4.^t de la R. O. de 12 de Juny de 1893, disposa que 's previngui al Delegat d' Hisenda que cuydi d' exigir en los padrons los requisits de Instrucció, en quina segona part tira per terra lo criteri seguit en la nostra Delegació d' Hisenda respecte á la aprobació dels padrons, donchs es públich y notori qu' aquesta ha aprobat tots los de la provincia y que la Arrendataria está expedint les cédules en tots los pobles de la matexa en virtut de la meritada aprobació; essent aixis que 's també públich y notori y la Delegació te á la mà 'l comprobarho sempre que vulgui, que la immensa majoria, sino tots los padrons formats per l' Arrendatari en aquesta provincia, no s' han format de conformitat als articles 26 y 27 de la Instrucció, ni al número 4.^t de la R. O. de 12 de Juny de 1893.

Desde luego, conegut lo criteri del Tribunal gubernatiu d' Hisenda, es de creure que vindrán desaprobats tots los padrons contra 'ls quins 's ha formulat ó se formulí alsada contra la seva aprobació per la Delegació d' Hisenda no obstant no estar formats ab arreglo á la ley; pero estém en lo cas de preguntar: ¿mentres aquesta resolució superior no arrivi y fins en los punts en que no s' ha formulat reclamació, ab quina autoritat podrá lo Delegat d' Hisenda consentir que la empresa exigim dels contribuyents la cédula que arbitrariament los hi ha senyalat en lo padró? ¿Ab quina autoritat podrá donar per acabat lo período voluntari pera la adquisició de cédula? ¿Ab quina autoritat podrá autorisar la formació d' expedients d' embarch?

Nosaltres creyém aquestos punts interessantissims y nos permetém cridar sobre d' ells la atenció det Sr. Delegat d' Hisenda, al objecte de que procuri donalshi solució, d' acort ab la Superioritat si convé, y sempre procurant mantenir en sos drets al contribuyent y no permetent al arrendatari que ilegalment los perjudiqui en sos interessos.

La conducta del Arrendatari en la formació dels padrons d' aquesta provincia, ha sigut reprobada per la superioritat. No seria, donchs, just que 'ls contribuyents haguessen de sufrir les conseqüencias d' aquella conducta.

No acabarem, per avuy, sense donar un consell als Arcaldes y Ajuntaments, y es; que en vista de la resolució que 'ns ha ocupat, no 's neguin en lo successiu á exposar lo padró de cédules, encare qu' aquest no estigui fet de conformitat á les disposicions vigents; pero que reclamin contra la seva forma legal y si no obstant la seva reclamació lo Delegat d' Hisenda los aproba, s' asin contra dita aprobació al ministre, quin criteri sobre la formació dels padrons es ja conegut.

Ja era hora que á ayals Srs. Arrendataris se 'ls comensés á posar les peres á quarto.

B.

CRÓNICA

EXTRANGER

Poca cosa de nou hi ha aquesta setmana. A Alemania torna á parlarse novament de la reconciliació entre lo Emperador y lo Príncep de Bismarck, creyent alguns que de realisarse tornaria aquest á encarregar-se de la Cancilleria del Imperi.—Lo príncep xino Li-Hung-Chang embaxador extraordinari pera tractar de la pau ab lo Japó, ha sigut agredit per un jove japonés en lo moment de sortir del Palau ahont se celebran les conferencies. La ferida ocasionada per un disparo de pistola es més grave de lo que en un principi se creya. Tot lo Japó y son Govern al devant deplora l' atentat. Segons un periodich de Londres, Fransa, Inglaterra, Italia y Rusia, exigirán que en les clàusules del tractat de pau entre Xina y 'l Japó ni figuri una que establexi que tots los ports de Xina quedan oberts al comerç internacional.—Contra lo que es deya continua encara en lo Perú la guerra civil, haventse posat al frente de les forces contra lo Govern lo general Mas.

ESpanya

A l' últim se resolgué la crisis ministerial d' una manera impensada, essent cridat al poder lo partit conservador. Lo Sr. Cánovas, al formar ministeri ha donat tres carteres á ministres nous y ha mostrat preocuparse molt poch de la dissidencia silvelista, donant entrada en lo govern al Sr. Romero Robledo y al senyor Bosch y Fustigueras. De moment lo que 's tracta es de legalisar la situació fent aprobar los pressuposits. Lo Sr. Sagasta ha promés per 'axó l' apoyo de la majoria y si les oposicions extremes ho dificultan ó demanan explicacions sobre la crisis, se procurará que callin y sino s' enviará á casa als diputats. Efectivament, de les causes de la crisis no convé parlarne y Deu nos lliure de que 's repetixin gayre. Per altre part, les coses no estant ara com ara pera que 'l govern s' entretengui en debats polítichs, ni en discursos sobre sistemas més ó menos lliberals de governar: tenim guerra á Filipinas y sobre tot, tenim guerra á Cuba, ahont per mes que nostres tropes sempre baten als sublevats, la insurrecció no solament no s' acaba, sino que les últimes noticias rebudes parlan de partides compostes de cinch cents homes montats. Lo govern ha resolt enviarhi un reforç de 7000 homes y posar al front de l' illa lo general Martínez Campos, que ara ja no te inconvenient á anarhi. Lo pitjor es que comensará allí tot seguit la época de les plujes, y ab elles les malalties propies d' aquell clima, que

reduhirán considerablement lo nombre dels nostres soldats y hauran cilitaran la durada de la insurrecció.

L' opinió está ja convensuda de la pèrdua del *Reina Regent* y no te esperança de que donguin resultat les últimes averigüacions que 's fan pera tenir noticia d' ahont puga esser: també estat á punt de perdre un altre creuer, la *Reina Cristina*, que embarrancá en aygues de Filipines. Per fortuna, va esser salvat home y també les ferides y cantusions de molts.

Noticies

Oficials

Gazeta del 23 de Març.—Inserta uns nous Estatuts pera la regímen y govern dels Col·legis d' advocats de la Peninsula, Illes Balears y Canaries. Portan la data del 15 d' aquest mes.

AJUNTAMENT.—(Sessió de 2.ª convocatoria del 27).—Presidida per lo primer tinent d' arcalde Sr. Bajandas y ab assistència de onze regidors fou llegida, aprobada y firmada l' acta de la sessió anterior. Se prengueren després los acorts següents:

Se aprobaren varios comptes, se concedí un permis d' obres y se encarregá á la Comissió de Foment que junt ab l' arquitecte municipal inspeccionin totes les palanques á fi de adobar los perfectes.

Les muralles de Gerona.—Se han rebut los telegrames següents:

Madrid 27, 450 tarde.—En aquest moment Senat aproba lley cessió muralles. En nom de Ajuntament y població envia ra adelante testimonio gratitud Compte de Serra y Ferrer Puig. Mon entusiasta enhorabona ciutat Gerona.—*Ciutat*

Madrid 27, 540 tarde.—Ab inmensa satisfacció participo V. E. que en aquest moment ha sigut aprobat per lo Senat projecte lley concedint lo derribo muralles de aquesta Ciutat. Ma més coral felicitació.—*Comte de Serra.*

Ab aquest motiu felicitem á la comissió de l' Ajuntament per bon resultat de ses gestions y á tots-quants l' han ajudada en sos comés.

—Hem rebut lo primer nombre de la *Revista Gallega*, que comensat á publicarse en la Corunya, que conté importants triballs en prosa y en vers. Li torném lo saludo que dirigeix á la premsa y dexém establt lo cambi.

—Lo die 15 d' aquest mes se reuni en lo Palau de la Diputació provincial de Barcelona la Comissió organitzadora del Casá Sometents armats de Catalunya, resolvent, entre altres assumptos, la qüestió dels porta-escopetes. Defensaren los porta-escopetes catalans los vocals Sres. Franch y Roca y parlaren en lo sentit de castellanisar aquesta institució genuinament catalana los señors Folch, D. Anton d' Argila, lo Sr. Rocafort, y los Marquesos de Camps y de Monistrol. Lo general D. Rupert Fuentes, castellá, jefe dels Sometents sapigué observar una imparcialitat digna del tot de aplaudir. ¡Quina llissó per aquells catalans castellansats! L' acort que 's prengué sembla que fou lo de que los individuos del Sometent, podran á voluntat portar los porta-escopetes dels colors espanyols ab inscripció castellana ó catalana, ó de d' ordinari sense cap distintiu; pero que de cap manera podran portarne d' altres ab diferents simbols, baix pena d' ésser donats de baxa en dit cos.

—Copiém de *La Renaixensa.*

Los señors D. Joan J. Permanyer y D. Lluís Durán y Ventosa han rebut una carta d' adhesió ab motiu de la proposició que presentaren á la Academia de Llegislació y Jurisprudencia d' aquesta ciutat, respecte de las estatuas que han de ser col·locadas en lo Palau de Justicia en construcció, quina carta firmada quaranta sis advocats de Gerona, la casi totalidad dels d' aquella antiga é important capital.

Héus aquí los noms dels distinguits firmants.—Lo Delegat Colegi, Manuel Viñas.—Narcís Heras de Puig.—Emili Dams.—Manuel Catalá.—Joan Puigbert.—Emili Grahí.—Ramon M. Almeda.—Anicet Ibran.—Joan Vidal de Llobatera.—Francisco de P. Massa.—Joaquim Llinas.—Joseph Baylina.—Joaquim Calm.—Alfons de Batlle.—Joaquim Franquesa.—Hildefons Riera.—Hortensi Bajandas.—Felip Lloret.—Joseph Coderch y Batlle.—Ramon Font, Pbre.—Lluís Puig de la Bellacasa pbre.—Geroni Pujol.—Emili Saguer.—Joaquim Mas.—M. Ferrer.—Joaquim Botet y Sisó.—Marsal de Trinxeria.—Joseph Lloret.—Joaquim Brunet y Roig.—Joan de la C. Majuelo.—Narcís Sambola.—Tomás Simon.—Ignasi Prim de Batlle.—Joaquim Veray y Vallés.—Ramon Martí, Pbre.—Miquel Fullá, Pbre.—Joan V. ñas y Comas.—Manuel Perez y Claras.—Modest Rodés.—Carles Bosch y Armet.—Ferrán Casadevall.—Joseph Matas.—Narcís Puig de Marçillo.—Joseph Torelló.—Bonaventura Puiguet.—Joaquim Torras.

—Com veurán nostres llegidors en la secció oficial, la *Gazeta* ha publicat un nous Estatuts pera tots los Col·legis d' Advocats d' Espanya. La cosa en si res te de particular. Mes ab ella se ha donat un altre prova del present centralisme que tot ho domina. Los Estatuts aprobats per lo Ministre han sigut redactats per lo Col·legi d' advocats de Madrid, y debent ésser aquells aplicables á tots los Col·legis d' Espanya, per res se ha demanat lo seu parecer. Tot se ho han fet los de Madrid. Los altres pera res servexen. —La setmana pasada morí á Barcelona D. Salvador Falcó y Bonell fill d' aquesta Ciutat y pare de nostre amic D. Joan Falcó, redactor del *Correo Catalán*. Acompanyém á la familia en lo sentiment.

—Ab motiu de las renomades fires y festes de Sevilla se han establt bitllets de anada y tornada de 2.ª y 3.ª classe, á preus reduhuts per lo itinerari Caspe-Madrid-Alcazar, desde Port-Bonell, Gerona, Barcelona y Reus.

—Dijenge passat la Confraria de la Passió y Mort celebrá Junta general ordinaria en la que s' acordá celebrar com de costum la professó en lo die del divendres sant; en la funció de les quaranta hores encarregar lo sermó al Dr. Herranz, y el de la funció de les tres hores d' agonia al P. Bartolí. S' acordá, ademés, donar un vot de gracies al confrare D. Rafel Massó per haver fet gratis varis impresos de la confraria; y, per últim, després de donarse compte del augment de quota que voluntariament se han prestat alguns socis a pagar, ocupá l' atenció dels concurrens una carta del President del Cercle d' Obrers d' aquesta ciutat, D. Hedefons Ruiz, en la que se dona de baixa del nombre dels confreres.

Y ja que parlém d' aquesta Confraria, ab sentiment hem de manifestar que es llástima que 'l sermó de les tres hores d' agonia no s' fassa en catalá y preguém al President, Sr. Almeda, que procuri restablir l' antiga costum que en aquest particular existia. Podém adelantar á nostres llegidors los noms d' alguns dels oradors encarregats dels sermons en la funció de les Quaranta Hores del diumenge del Ram, y son los següents:

Cabildo Catedral.—Rnt. P. Jaume Montaner.

Excm. Ajuntament.—Rnt. D. Abdon Rosa.

Col·legi d' advocats.—Un Pare Jesuít.

Paríssima Sanch.—Rnt. D. Abdon Rosa.

Sra. de Carles.—Rnt. Pare Maresma.

D. Sabina Sayó, V. de Felip.—Dr. D. Joseph Mas, de Mataró.

Hospici provincial.—Rnt. P. Maresma.

Confraria del Cor de Maria.—Rnt. P. Echaverria.

Complesa de Berenguer.—Rnt. P. Bartolí.

Confraria de la Passió y Mort.—Dr. D. Anselm Herranz.

Centre Moral Gerundense.—Rnt. D. Abdon Rosa.

Filles de Maria.—Probablement lo Rnt, M. Monforte.

—Dimecres morí á Malgrat, victima de rápida malaltia, lo Reverent D. Benet Torró, persona molt coneguda en aquesta ciutat. (E. P. D.)

També morí lo dijous al mati D. Ricardo Ayuso, Governador civil de la Provincia. A sa distinguida familia acompanyém en lo sentiment.

—El Correo de Gerona, ab motiu de parlar del incident occregut á un metje d' aquesta Ciutat al atrevessar una de les palanques del riu Onyar, diu: «Bo es consignar que en l' espay de tres setmanes s' han enfonsat les palanques de la Barca, les del Portal d' en Vila y les de la font del Rey, ó siguin totes les que hi ha á Gerona pera atrevessar los rius. Es á dir que surtim á enfonsament per setmana».

—J. LLINÁS Y C.ª—BANQUERS.—Ciudadans, 16.—Compan ab benefici cupons d' Exterior, Cubes y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interés.

—CASA D' ESTALVIS DE GERONA.—Ciudadans 16, y Llibre, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissabtes de 9 á 1 y 'ls diumenges de 10 á 12.

Perá les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres details.

LLIBRES REBUTS

—DATOS PARA LA HISTORIA DE LOS CREUS DE PIEDRA DE CATALUNYA per Norbert Font y Sagüé.—Monografia premiada en los Jochs Florals d' enguany é ilustrada per l' autor. Ab un prólech de Mossen Collell, Mestre en Gay Saber.—Barcelona, 1894.—Opuscul en quart de 96 planes.

Un premi ofert l' any 1892 en lo Certámen Catalanista de la Juventut catòlica de Barcelona, al qui escrigués una Memoria sobre les creus que 'l rey En Jaume havia fet plantar á Catalunya, fou, segons Mossen Collell, la causa originaria d' aquest trevall; quin autor, al emprendre, lo no presumia, de segur, ses dificultats. Aixís es que, al desenrotllarlo, s' ha trobat abique les noticies històriques y arqueològiques sobre exos monuments faltan se pot dir en absolut, sense que per la seva part, no obstant no haverhi escassejat la diligencia, haja conseguit portar al assumpto cap dato concluyent, que resolgui d' una manera satisfactoria y definitiva lo perquè de la seva erecció.

Comensa l' autor estudiant en la Introducció l' origen de les representacions materials de la Creu en pintura y en escultura, distingint acertadament entre les portátiles y les voluminoses. Consta son us en lo segle IV, generalisants en lo V les últimes y senta que desde el segle VI al XII, son rars formant monuments aislats, que son los que constituirán l' objecte de son trevall.

Entrant ja en materia, divideix les creus de pedra en quatre classes ó grups, com segueix: creus de fossar, creus d' entrada de poblacions, creus caminals y creus de terme. De elles opina esser les de fossar les més antigues y 'les estudiá primer. Fa constar que son principi ú origen es ignora't, trovantsen desde 'l comensament de l' etat mitjana á França, Inglaterra y Espanya: que á Catalunya aquest grup de creus es escàs, no sabentne cap d' anterior al segle XI, y presentant les nostres, com les de quasi cada pahis, certs caracters propis, con son; la major riquesa y adorno de sos capitells pel general historiat y florejats. Cita una porció de creus catalanes d' aquesta classe y observa que aquí son de Pedró la major part de les que tenen al peu una ara ó pedra plana. En quant á les que s' aixecan vora l' entrada de les poblacions, que son en nostre pahis molt abundants y pertanyen quasi be totes als segles XV y XVI, s' ignora també son principi y no te cap fonament l' ordre que se suconjectura dictada pel rey En Jaume. Formula 'l Sr. Font algunes q' aquesta practica fou entre nosaltres introduhida per Carlesmany y per son fill. A aquest grup pertayen les de Pedró, desde les quals s' acostuma benehir lo terme y també

les que hi ha devant d' iglesies y de hermites. De les creus que s' posavan en los camins, estima que tenian per objecte recordar algun fet en general miraculós ó alguna desgracia ó expiació, y cita alguns exemples que axí ha comproban, dirigitse al mateix temps á excitar la pública veneració, per la costum que hi havia de resar algunes oracions al passar per devant d' elles. A Catalunya son molt nombroses y n' hi havia que, com á França, eran cobertes. Las creus de terme opina tenen per origen la costum antiquíssima de posar los termes sota la protecció de la divinitat, essent també incerta la época en que comensaren á aixecarse, per mes que les estima posteriors á les avans estudiades: les de Catalunya pertanyen als segles XIV y XV, servint tant pera dividir propietats particulars, com pera senyalar lo terme del territori dels municipis, essent moltes d' elles aixecades per aquestos. En algunes se fa la benedicció del terme y son també de Pedró.

En quant al nom ab que son conegudes vulgarment es degut en unes á sa situació, en altres á ses condicions de fabrica y en les restants á sos fundadors, y acaba 'l llibre ab una sentida excitació pera que se conserven y restauren les creus de pedra, testimoni dels piadosos sentiments dels nostre poble.

Moltíssimes son les creus de pedra que cita 'l Sr. Font en la nostre terra, y moltes les que coneix y deixa de citar. Nosaltres creyém qu' hauria avalorat son opúscul la anotació suscita de totes elles, ja per via d' apendix, ja com á complement de cada un dels quatre grups en que les divideix. Així hauria contribuít en gran escala á que se pogués formar ab lo temps un inventari complet de les que queden.

Respecte á l' origen de les creus que s' aixecaven fora de les poblacions, apuntarem l' especie, qu' hem sentit á algunes persones estudioses y que no hem pogut comprovar, de que son coetanes de la introducció de les Treves de Deu, gosant de dret d' asil, y que á elles se refereix alguna butlla pontificia. Com estém segurs de que 'l Sr. Font no aban donará aquest estudi, que ha comensat ab tant d' entusiasme y ab tant bon peu, esperém que procurará esbrinar lo que hi hagi de cert en aquesta indicació. També nos permeterém senyalarli, per lo que li puga convenir, que la creu de Campdevanoli ha d' esser del segle XV ó principis del XVI, com se dedueix d' estar escrita en lletres gòtiques angulosas ó alemanyes, l' inscripció qu' hi ha tot voltant de la cornisa de son capitell, en la que, entre altres coses, s' hi llegeix: «bernat terer: feu: aquesta creu.» Finalment, en un llibre de la Curia episcopal de Gerona, consta que en 30 d' Octubre de l' any 1372 lo Bisbe d' aquesta ciutat concedí indulgencies als fidels que contribuís ab ses almoynes á que Pere Viver, apodat Belluga, sastre de Gerona, pogués dur á terme la erecció de set creus de pedra en certs camins, «ut inde transeuntes ipsas cruces videntes dominum nostrum Jeshum Cristum adorent, memoriam ejus passionem recolentes.»

Felicitem al nostre colaborador per son trevall, merescudament premiat en los Jochs Florals de Barcelona.

SECCIÓ LITERARIA

DESPRÉS DEL MERCAT

Feste 'l cárrech, amich lector, que es dissapte y per consegüent dia de mercat á Gerona; que son les dues de la tarde, hora que 'ls pagesos comencen á agafar lo trapáu pera tornar á casa seva, y que fa un dia que sembla d' estiu.

Y ara que tens entés tot açó, y ja que 'l sol, ab sa bona cara, sembla que hi convida, preparat á donar una volta ab mi.

Sortim de Gerona pel portal Nou y japal carretera de Barcelona amunt. Mentres anem caminant, comença á mirar fins ahon ta vista alcansi, y digas que t' sembla de la animació que s' nota... ¿Trobas que hi ha moviment, eh?... Ara que ja has donat una ullada general, fixat particularment en algún personatge... ¿Reparas darrera nostre aquell pagés que vá ab lo cap baix, que sembla que camina per força y que mena un bóu? donchs si te 'l miras bé, ja li conexas ab la cara que no ha pogut fer negoci; potser está deguent al séu amo la mitja anyada de Nadal y havia anat á veure si feya algún diner pera pagarla... ¿Veus aquella colla de persones, ja entrades totes en anys, menos dues d' elles que no s' mouen may l' una del costat de l' altra y que caminen un xich mes endevant que les demés? Alló, donchs, es un casament; les dues persones que duen la ventajta son los nuvis; y si no vols creure lo que diñ, escolta 'ls enrahonaments que tenen y t' convencerás al sentir que s' rodnehen tots á confits, anells y centes lliures.... ¿Sents ara 'l trot de un animal, que vá acostantse? Es l' euga del heréu més fatxendós de tots aquexos vols: l' heréu Martí, que la munta; ¡quina patxoca fan tots dol! sembla que l' euga vulga dir:—Miréu qui porto al cim!—y que 'l jove li pagui la bona intenció, mirant ab rialleta de satisfet á tothom, com si dignés:—Miréu quin animal munto!—

Més dexem al heréu que segueixi son camí, malmenant cors de donzelles; dexem á les persones del casament parlant de les seves coses; trayemnos del cap al pobre pagés que no ha pogut vendre, y aturemnos al hostal de la Vellaneda vella.

¡Quant de bestiar tot devant del hostal! Aquí un matxo fermat á una anella de la paret, acabant d' esmicolar lo pinço, donant caparrades enlayre, á fi de que no quedi un grá de civada en lo morralet; allá un parell de bóus, fermats pel mateix estil que 'l matxo, remugant y mirant de reull á tothom; més ençá una vaca, remugant també, indiferent á tot lo que la volta, llevat del badeller que te aferrat á la mamella; al costat de la vaca, una euga que renilla, plorant la ausencia del poltro que 'l séu amo ha venut per un gratat de pessetes; ençá y enllá, brams de ruchs, bels de xays y lladruchs de goços...

Si es que no hi tens inconvenient, lector, entrem á dintre l' hostal y femnos preparar quelcom per la dent: á mi 'm sembla que es lo mellor que podem fer, puix al mateix temps que descansarem del camí que hem fet, tindrem ocasió pera poguer presenciar la grésca que armen los page-

ros instalats en lo menjador y de la qual son fruyt los crits, rialles y esclamacions que des d' aquí se senten.

Ja som á dins.... En tant que 'ns preparen lo brenar, sentemnos y passem revista del lloch ahon estem. Es aqueix una estancia llarga y estreta; mes aviat baixa que alta; emblanquinada de parets y volta, ab dues clapes negres en la última, produhides sens dubte per lo quinquar que penja sota cada una d' elles. Cinch ó sis pams ensota de la volta, hi ha una lleixa d' obra que enronda la estancia, á sobre de la qual están instalats una munió de porróus vuyts y de plats nets; un xich mes ensota de la lleixa, sis ó set cromos enquadrats; mes avall dels quadros, ja ho véus: taules, banchs y cadires, ocupades per pagesos de diferents sexes, edats y condicions.

Peró dexemnos una estona d' escorcollar y preparemnos á donar compte de la nostra brena, que 'ns porta ja la minyona del hostal, preguntantnos si pera beure, volém «un porró» ó «mitja.»

No crech per ço que puguem menjar sense cuydarnos d' alguna altra cosa, puix me sembla que trobarém qui 'ns destorbra.

Mes aviat ho hagués dit: en aquell recó del devant nostre hi ha alguns pagesos que 'ns poden donar feyna á observar. Están fent lo truch y sembla més aviat que juguen á qui cridar mes; es alló... hi ha una miqueta de vi.

—¡Truch!—diu un, donant un fort colp de puny á la taula y bufantse després la má, per esbarrassar 'l mal que se hi ha fet.

—¡Tres, si t' escapa carta!—brama un altre, picant encara alguns graus més fort.

—¡Uy, uy, uy! quin urch gastes!... semblas alguí!...

—Tant com tu, sempre ho soch.

—¡Y que has de ser, home!... un llengut ets!... Be 's va prou veure aquella vegada que t' vares batre ab en Toni del Molí.

—Be, veurás: ab la vida privada no t' hi afluís.

—¡Donchs me dona la gana de ficarmhi!... Y ja ho he dit!

—Ja veuréu—interposa aquí un altre jugador;—si no calléu pas, esquexo les cartes.

—Y donchs que calli aquet llenga-llarch, no li he pas fet lo per qué jo, per tirarme les xatigues que m' ha tirat.... Ah, y alló que has dit d' esquexar les cartes, no ets pas capaç de ferho.

—¿Qué no? Donchs té: ja está fet,—diu aquí 'l que s' havia proposat calmarlos, perdent éll la calma, pujant al cim d' una cadira perquè tothom puga veure l' acte que vá á fer y esquexant tot lo joch, després d' haver pres ab una rebolada les cartes dels companys—y ara si vols res, surt á fora.—

Aquí, s' arma una confusió. Les cadires van per terra; lo porró que tenen al cim de la taula, va á reunir-se ab les cadires; los bocíns de cartes, despresos de la má del que les ha esquexades, voleyen per la estancia, fent al últim la matexa fi que cadires y porró... y gracies á la intervenció d' alguns amichs, se tornen á posar dretes les cadires, se fá dur un altre porró de vi y unes altres cartes y 'ls contrincants tornen á jugar, mes amichs que abans.

Y ja que 'ls jugados callen, fixemnos en aquell grup de mes ençá; tots son jovenalla y disputen á veure quin d' ells sab mes cançons. «Que si tu no sabs cantar.» «que si jo 'n se més que tu», «que si aquell no hi entén res.» arriben á les probes. S' alça un d' ells al cim del banch y comença á cantar, fent uns moviments de braços que escauen tan bé ab lo tò melancòlich de la canço que canta, com escauria la sella al gat. De totes maneres, la canço es popular y bonica, motius per los quals no se resistir la temptació de copiarla:

Un dia tot passejant—pels carrers de Peralada
sentia una veu que diu—puntejant una guitarra:

Ay adéu,
ay adéu, amor galana,
ay adéu.

—A mi no 'm pesen grillons,—grillons ni cadenes males.

Lo que 'm pesa es als vint anys—haver de dexá 'ls meus

[pares.—

Pujo dalt d' un cavall blanc;—dret á Barcelona anava.

Quan vaig ser un troç enllá,—sento que voguen campanes.

Ja n' encontro un amich méu—amich méu de confiança:

—¿No 'm dirías amich méu—per quí voguen les campanes?

—Amich méu, jo t' ho diré:—per la feva enamorada.

—Amich méu, no pot esser;—no hi ha quart que l' he

[dexada.—

Ja 'n regiro 'l món cavall.—Dret á casa d' ella anava;

quan á la porta vaig ser.—al pare d' ella encontrava:

—Ara bé estaréu content,—que ab mi no s' hi es pas casada,

mes ha trobat á la Mort—y s' hi es enmaridada.—

Ja me 'n pujo escala amunt,—sense dir una paraula;

al ser al primer replá,—trobó á n' ella enmortallada.

Me n' ajonollo als séus péus—per dirli l' última Salve,

me n' ajonollo als séus péus—y de dolor caych en basca.

Ay adéu,
ay adéu, amor galana,
ay adéu.

Al acabar, lo cantor es saludat ab una gran cridoria, en senyal d' aprobació. Los seus companys, enardits, se posen á cantar sense donarse reva. destorbantse mutuament, resultant d' açó una aglomeració de notes discordants capaces d' excitar los nervis del menos nerviós; afegeix á axó la circumstancia de que tots, salvo rares y honroses escepcions, canten cançons castellanes apreses d' algun cego y considera si tenim motius pera sortir del hostal. Per altra part, comença ja á esser tardot y 'ls pagesos van sortint del establiment pera anarsen cap á ses cases.

De manera, company lector, que pagaré 'l gasto que hem fet y 'ns ne podrem entornar cap á Gerona.....

¿Qué dius? ¿que no permets que jo pagui?... Axó si que no pot ser.... Y la molestia d' haverme acompanyat, qué no val res?...

Març de 1895

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

À À.

No tinch en lo mon riqueses,
pero puch darte, m' aymia,
tot un tresor d' armonia,
tota la fe del meu cor.

Si acceptas la pobre ofrena
de mos cántichs y ternura,
certa será ma ventura
y etern també l' meu amor.

SECCIÓ D' ANUNCIS

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissabte, 30.—S. Joan Climach ab.
Diumenge, 31.—Sta. Balbina vg. mr. y S. Amaleo duch.
Dilluns 1.—Sta. Teodora mr. y S. Vedanci b. mr.
Dimars 2.—S. Francisco de Paula flr.
Dimercres 3.—S. Benet de Palermo cf.
Dijous 4.—S. Isidoro arq. de Sevilla.
Divendres 5.—Los Dolors de N. S. y S. Vicens Ferrer cf.

QUARANTA HORES.

Aquí se trovan en la iglesia de San Pere
Demá comensarán en la iglesia del Mercadal.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del día 23 de Març.

Especies.	Mesures.	Pesetas
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	14'50
Mestay.	»	12'50
Ordi.	»	7'50
Segol.	»	11'50
Civada.	»	7
Besses.	»	12'00
Mill.	»	14'00
Panis.	»	14'50
Blat de moro.	»	12'00
Llobins.	»	8'00
Fabes.	»	11'50
Fabó.	»	13'00
Fassols.	»	2'50
Monjetes.	»	28'
Ous.	Dotzena.	6'75

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferrria Vella.—3 Gerona.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguia Minóxima vegetal para tenyir lo cabell. No te rival en lo món, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24.
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
També s troba de venda en dit establiment la

TINTURA AMERICANA INSTANTÁNEA

IMPRESMPTA Y ENQUADERNACIÓ

DE

MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfichs; sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot lo referent á la Imprempta.
Sobres comercials de color á

5 PSESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

EDICIÓ DE PROPAGANDA

DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALÁ, de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impressió sobre paper satinat y ab cubierta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catalá» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONES

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas para la Constitució regional catalana, se ven al preu de DOS PSESSETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.
Serveys complerts de cuyna. Cereria. Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y teléfonos á preus limitadíssims.

MEDICAMENTS ACREDITATS

RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfite GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: Ampolla 10 rals.

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera combatre l' escrofolisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals.

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimulador de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmacies.

GRAN SABATERIA

DE

Francisco Malaret

2. RAMBLA DE LA LLIBERTAT 2.

devant del carrer d' Abeuradors y sota la perruqueria de n Cot

Calsat pera senyors desde.	6	PESESSETES.
id. pera senyores desde.	4	id.
id. pera noys desde.	1'50	id.

Especialitat en lo calsat á la mida y de luxo.
Tot lo calsat, en sa classe, es de primera.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PSESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87.949.791'98	ptes.
Actiu en idem.	15.337.928'87	»
Sinistres pagats fins á idem.	32.82.316'69	»
Reserves ó fondos de segur á idem.	4.178.675'62	»

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un 50 per 100 dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la onstitució, nú mero 13
GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sucres y thés.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix ls seus serveys al públich. Especialitat en perruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats para la próxima temporada; los preus sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialidad en trajes para col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

LLIBRES

NOTICIA HISTÓRICA Y ARQUEOLÓGICA DE LA ANTIGUA CIUDAD DE EMPORION, con láminas. . . . . 5 Ptas.
CONDADO DE GERONA. LOS CONDES BENEFICARIOS, (monografía histórica). . . . . 2 Ptas.
UNA VISITA AL CASTELL DE CARTELLÁ, ab láminas. . . . . 1 Ptas.
SARCÓFAGOS ROMANO-CRISTIANOS ESCULTURADOS QUE SE CONSERVAN EN CATALUNYA, con láminas.—(En premsa).

Aquests opúscols d' en Joaquim Botet y Sisó, se troban de venda á Gerona en les llibrerias de Torres y Franquet y á Barcelona en la de Alvar Verdagner.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament á
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona.—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.
SALT

Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyores y nens.
Especialitat pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pesettes la pesa.

Cromos, motllures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y económica

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.—1.ª

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims